

in the great semiotic projects is presented and points of *semiotics* – *hermeneutics* intersection are discovered.

The author expresses the belief that the dynamic interaction between the reader and the author, which makes the focus of hermeneutical studies, is realized in the process of interpretation. The latter reveals the structures of meaning through the variability of linguistic signs and establishing their relationships. The theses concerning the sign nature of communication which were elaborated in semiotics, allow to expose the mechanism of text interpretation through establishing ties between its sign embodiment and concrete “denotative” events, as well as the identification of mental stereotypes shaped by the culture.

The value of semiotic perspective for hermeneutic studies is viewed from two angles: 1) securing a certain “congeniality” of research in the field of text interpretation; 2) new vision of possible directions of universal hermeneutics development.

Key words: hermeneutics, semiotics, structuralism, logicism, interpretation.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Бехта І. А.

УДК 811.133.1'373

О. В. Косович

РОЗМЕЖУВАННЯ ВИПАДКІВ ОМОНІМІЇ З-ПОМІЖ НЕОАБРЕВІАЦІЙ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ

Утворення абревіацій – процес безперервний, що помітно активізувався сьогодні у зв'язку з політичними і соціально-економічними змінами, які відбуваються в сучасному суспільстві, з розвитком комп'ютерних технологій тощо. Дослідження неоабревіацій тісно пов'язано з вивченням динамічних інноваційних процесів, що мають місце у лексиці французької мови на певному часовому зрізі.

Оновлення лексичного складу мови за рахунок входження різних типів абревіацій та відсутність спеціальних робіт з їх дослідження викликає настійливу потребу у вивченні процесів новітньої абревіації. Доцільність та необхідність дослідження неоабревіацій передусім зумовлена кількісним зростанням інновацій у словниковому складі сучасної французької мови. Семантичні питання неоабревіації потребують ретельного перегляду та переосмислення. Так, зокрема, питання правомірності вияву омонімії в різних видах скорочених слів. Актуальним є і вияв специфіки розвитку омонімії усічених слів, а також

їхня тематична характеристика. І, зрештою, в українській романістиці ще не викристалізувалися чіткі погляди на проблему омонімії в аббревіації.

У системі сучасної французької мови аббревіація належить до поширеного явища та вирізняється високою мірою продуктивності (за кількістю інновацій і інноваційних одиниць). Номінації, створені шляхом аббревіації, зокрема, усічення, складають помітний пласт.

Корпус аббревіацій є особливою підсистемою в межах словотворення. Питання членимості, мотивованості, зразків та їх компонентів тощо вирішуються для них абсолютно по-іншому або, для деяких класів, частково по-іншому, ніж для основної маси слів сучасного вокабуляру.

З-поміж аббревіацій спостерігаємо одиниці, які є ідентичними, проте у різних контекстах мають різне значення, і контекст виступає єдиним дешифратором значення усіченого слова. Таким чином, потрібно брати до уваги контекст, аби уникнути неправильності сприйняття тієї чи іншої лексеми: *micro* = *microphone* або *microordinateur*; *photo* = *photocopie* et *photographie*; *télé* = *téléviseur*, *télévision*, *téléphérique* або *télésiège* [1, с. 18].

Таким чином, усічення виступають способом утворення нових слів (використовуються у початковій або фінальній позиції): *auto* → *auto-école*, *autoradio*, *autoroute*, *autostop(peur)*; *radio* → *radiogramme*, *radiotélégraphiste*, *radionavigant*, *radiotélégraphie*, *radioscopie*, *radiologie*; *méto* → *métrolor*, *métralsace*; *bus* (у ролі фінального елемента) → *autobus*, *trolleybus*, *abribus*, *bibliobus*, etc [2, с. 551 – 552].

Омонімія лексем-усічень може відбуватися на різних рівнях. По-перше, дана неясність існує між двома усіченими словами, які належать до однієї групи слів, коли основа є ідентичною, але повна лексема відрізняється. Усічення можуть належати до однієї частини мови, чи до різних. Ця відмінність вказується (в дужках) у низці прикладів: **écolo** – *écologiste* (n.): “*Arnaud Montebourg: le vrai écolo, c’est moi! “Je suis l’autre ministre de l’Ecologie!”*, *clame-t-il aujourd’hui*” [3] – *écologique* (adj.): “*Les “plus Joly” du programme écolo. Voici quelques-unes des propositions qu’Eva Joly doit développer cet après-midi dans un discours à Roubaix*” [4]; **démago** – *démagogique* (adj.): “[...] *En réalité c’est la politique spectacle, la personnalisation, les propositions démago, simplistes*”, *a analysé le responsable d’Europe Ecologie-les Verts*” [5] – *démagogue* (n.): “*Manif pour tous: Frigide Barjot la démago*” [6] — *démagogie* (n. f.): “*Sarkozy: “Je fais de la démago... heu pardon, de la pédagogie*” [7].

По-друге, омонімія зачіпає усічення, що є абсолютно різними за походженням і, які можуть не належати до однієї групи слів. Відтак, частиномовна належність може відрізнятися, а може бути ідентичною. Напр.: **bio** – *biologique* (adj.): “*Les aliments bio moins nocifs mais pas plus nourrissants*” [8] – *biographie* (n.f.): “*Guide pour écrire sa bio professionnelle, résumé vivant du CV*” [9]; **colo** – *colonie de vacances* (n.f.): “*La municipalité de Montauban a mis fin à une histoire vieille d’une soixantaine d’années, en annonçant la vente prochaine de sa “colo” de*

Saleth, à Saint-Antonin-Noble-Val” [10] – *coloration* (n.f.): “*Pour une colo rigolote éphémère. Des fards pigmentés + un vaporisateur d’eau*” [11]; **pub** – *publicité* (n. f.): “*C’est la pub qui met mal à l’aise en famille*” [12] – *public house* (n. m.): “*Imaginez un pub qui sentirait l’anis et la kémie*” [13].

Якщо ми беремо до уваги відмінність написання з великої чи малої літери, ми можемо ввести в даний перелік і явище омонімії власних імен, власних [загальних] назв. Напр.: **doc** – *documentaire* (n. m.): “*Doc des docs vs affaire des affaires*” [14] – *docteur* (n.m.): “*Du sexe, de l’amour et du fun*”: *mon Doc est de retour sur Fun Radio*” [15] – *Doc Marten/Doc Marten’s* (n.pr.): “*La mannequin Agyness Deyn et ses modèles extravagants concourent à ce come-back fracassant de la doc*” [16]; **mimi/Mimi** – *mignon* (adj.): “*Marseille, c’est Mimi*” [17] – *Rémi* (n.pr.): “*Mimi a l’air timimide mais ça ne s’entend pas dans son disque*” [18] – *Michel (Sardou)* (n. pr.): “*Mon Mimi, qu’est-ce que t’es allé dire?*”. *Michel Sardou a alors expliqué qu’il attendait autre chose de lui, de sa politique*” [19].

Аналізуючи утворення з усіченням **déj**, ми з’ясували, що дана лексема може вживатися, як дієслово; вона може також використовуватися у складених словах; бути своєрідним новим “суфлером” форми іменника чи прикметника. Напр.: **déj** – *pause-déjeuner* (n.f.): “*Selon elle, la “pause-déj” express, derrière son ordinateur, incite les salariés à grignoter l’après-midi...*” [20] – *petit déjeuner* (n.m.): “*Au Royaume du P’tit Déj*” vous propose de vous livrer un petit-déjeuner original, plein de saveurs nouvelles qui sauront vous conquérir” [21] – *déjeuner* (v.): “*Opération “Je déj, je donne”: offrir vos titres restaurant à Action contre la faim!*” [22].

Щодо категоризації, поданої вище, ми можемо також виокремити відмінність між граматичною амбівалентністю (*déco* – *décoration* або *décoratif*), яка відбувається через плутанину граматичних категорій, найчастіше прикметника/іменника та семантичною амбівалентністю усічення, коли тільки контекст уможлиблює розшифрування його значення (*colo* – *colonie de vacances* і *coloration*). Ми не беремо до уваги ті усічення, які є вже омонімами у повному їх значенні, хоча дана омонімія здійснюється на граматичному рівні. Йдеться, наприклад, про лексему *hebdo* – це скорочення прикметника *hebdomadaire* та іменника *hebdomadaire*, які у вихідній формі є вже ідентичними: **extra** – *extraordinaire*, (n.): “*Chez Lenôtre, les “extras” en process*” [23] – (adj.): “*C’est extra*” de Léo Ferré...*Extra, quoi!*” [24]; **hebdo** – *hebdomadaire*, (n.): “*Minute*”, un *hebdo aux abois*” [25] – (adj.): “*Nous lançons aussi une émission mode et beauté hebdo avec Christina Cordula...*” [26].

Таким чином, проаналізувавши корпус усічень, ми з’ясували кількість значень, яке здатна мати кожна усічена лексема.

Таблиця 1

Кількість значень та випадків (на основі вибірки усічень)

кількість значень	кількість випадків	кількість випадків (у відсотках)
1 значення	424	86%
2 значення	51	10%
3 значення	15	3%
4 значення	4	0,8%
5 значень	1	0,002%

Дані таблиці демонструють той факт, що єдине значення для усічень є мажоритарним випадком, два значення (10%) і три значення (3%) для однієї скороченої лексеми є також досить розповсюдженим явищем. Проте, наявність 4 значень є раритетним, радше винятковим (напр.: *bio* – *biologique, biographie, biologiquement, secteur biologique; électro/electro* – *électrique, (англ.) electromagnetic/(фр.) électromagnétique, (англ.) electro music/ (фр.) musique électro, (англ.) electronic/(фр.) électronique*). Кількість значень обмежується п'ятьома, і на цьому рівні нами виявлено тільки один приклад (*psy* – *psychique, psychologique, psychiatre, psychologue, psychothérapeute*).

Проте, на основі численних прикладів, деякі з яких подані вище, доходимо висновку, що процес усічення тісно пов'язаний з омонімією. Усічена одиниця може мати чимало значень. У більшості випадків значення впливає з контексту, наприклад, якщо йдеться про *directeur d'une drôle de colo*, цілком є зрозумілим, що мова йде про *colonie de vacances*, а не про *coloration*. Паралельно, в наступному прикладі, ми декодуємо в контексті значення слова *techno*, як *technocratique*, і як *technologique*. Напр.: “*Le langage techno-banlieue des urbanistes*” [27]; “*Les élèves des écoles primaires mazamétaines s'étaient donnés rendez-vous au palais de congrès pour relever un défi techno d'actualité*” [28]. Дане скорочення (*techno*) можемо віднести і до форм іменників: *technologie* і *technocrate*.

Також зазначимо з-поміж аналогічних лексем і усічення *éco*, яке використовується одночасно і в галузі економіки та екології. Окрім цього, в екологічній сфері вживається і спеціальна аббревіація *écolo*. Напр.: *écologique* (adj.): “*Bio, naturel, éco-friendly, vegan, veggie: des définitions pour y voir clair!*” [29]; *économique* (adj.): “*Réussir en licence de sciences éco: Pas de par-cœur mais une bonne dose de logique*” [30]; *écologiquement* (adv.): “*Produits éco-conçus, entre -10 et -40% d'impacts environnementaux*” [31].

Якщо не видається можливим декодувати значення усічення з допомогою контексту, можна з'ясувати смисл усіченої лексеми через

граматичну категорію роду, оскільки маємо наявність *une pub* як *publicité* (реклама) і *un pub* (бар, пивна), що уживається для позначення *un public house*. Так само і у випадку *le bio* (біопродукт) і *la bio* (біографія) тощо. Або вживання скорочення може супроводжуватися в контексті повною формою даної аббревіації, наприклад, *mat'* – *maternité*: “*Mélissa Theuriau: Karine Le Marchand pour la remplacer pendant son congé mat'?*...*Mélissa Theuriau attend un second enfant de son union avec Jamel Debbouze et déjà en 2008 elle avait dû s'absenter pour son premier congé maternité*” [32]. Зазначимо, що журналісти навмисне використовують нові слова, в даному випадку неоскорочення, аби привернути увагу читача, зокрема, як бачимо з наведеного вище прикладу у назві статті.

Однак, є випадки, коли за наявності контексту інтерпретація значення усічення залишається проблемною, зокрема, коли йдеться про два омоніми-усічення з однієї галузі. Наприклад, у випадку усічення *psy*: “*Enquête de la MGEN Paris sur les troubles psys*” [33]. З контексту не є зрозумілим, чи йдеться про *troubles psychiques*, чи *troubles psychologiques* або *troubles psychiatriques*. Всі три значення є прийнятними, якщо брати до уваги жанр журналу, в якому спостерігаємо уживання даного скорочення, в даному випадку спеціалізоване видання для психологів. Так само питання значення виникає у випадку *psy*, що уживається, як іменник, який може походити від кількох лексем: (le) *psychiatre*, (le) *psychologue* або (le) *psychothérapeute*. Окрім цього, неясність та нечіткість може виникати і між скороченням та повним словом (*bac* – *baccalauréat* vs *bac* – *bateau*).

Отже, аббревіації-неологізми початку XXI століття – це самостійна мікросистема, яка функціонує в сучасній французькій мові. Доказом цього слугує наявність декількох видів семантичної деривації, а також наявність омонімії, що є ознакою системності таких лексем.

Список використаної літератури

1. 20 Minutes, le 22/09/2011.
2. Riegel M. Grammaire méthodique du français / M. Riegel, J. -Ch. Pellat, R. Rioul. – Paris, PUF, 1994. – 646 p.
3. Le Nouvel Observateur, le 15/09/2013.
4. Le Nouvel Observateur, le 13/02/2012.
5. Le Figaro, le 28/03/2012.
6. Lyon Capitale, le 14/03/2013.
7. Marianne, le 22 octobre 2011.
8. Le Monde, le 07.09.2012.
9. Suite101, le 02/07/2011.
10. La Dépêche, le 02/10/2013.
11. Cosmopolitan, le 05/09/2012.
12. Le Nouvel Observateur, le 03/08/2013.
13. Le Nouvel Observateur, le 04/12/2011.
14. 20 Minutes, le 18/11/11.
15. Le Nouvel Observateur, le 04/12/2011.
16. Le Mag, le 10/11/2009.
17. Libération, le 5/07/2012.
18. Les InRocks, le 14/05/2011.
19. La Dépêche, le 20/10/2011.
20. Cadremploi, le 05/08/2013.
21. Au Royaume du P'tit Déj'.fr.
22. AssistantePlus, le 02/11/2012.
23. Le Monde, le 21.11.2013.
24. Le Figaro, le 21/08/2011.
25. Le Point, le 14/11/2013.
26. 20 Minutes, le 22/09/2011.
27. Le Point, le 24/01/2007.
28. La Dépêche, le 17/10/2012.
29. Au Féminin.com, le 26/09/2012.
30. L'Etudiant, le 07/02/2012.
31. RSE

Magazine, le 03/12/2013. 32. Public, le 02/07/2011. 33. Numérama, le 23/05/2007.

Косович О. В. Розмежування випадків омонімії з-поміж неоаббревіацій французької мови

У статті стисло викладено сучасний стан дослідження проблем омонімії серед аббревіації-неологізмів французької мови. Розглянуто та досліджено випадки омонімії інноваційних усічень, акцентується увага на значенні контексту для інтерпретації таких лексем. Автором зазначається, що оновлення лексичного складу мови за рахунок входження різних типів аббревіацій викликає настійливу потребу у вивченні процесів новітньої аббревіації. У системі сучасної французької мови аббревіація належить до поширеного явища та вирізняється високою мірою продуктивності (за кількістю інновацій і інноваційних одиниць). Номінації, створені шляхом аббревіації, зокрема, усічення, складають помітний пласт. У статті наголошується, що корпус аббревіацій є особливою підсистемою в межах словотворення. Питання членування, мотивованості, зразків та їх компонентів тощо вирішуються для них абсолютно по-іншому або, для деяких класів, частково по-іншому, ніж для основної маси слів сучасного вокабуляру. З-поміж аббревіацій спостерігаються одиниці, які є ідентичними, проте у різних контекстах мають різне значення, і контекст виступає єдиним дешифратором значення усіченого слова. Таким чином, потрібно брати до уваги контекст, аби уникнути неправильності сприйняття тієї чи іншої лексеми.

Ключові слова: неоаббревіація, омонімія, (інноваційне) усічення, контекст, інтерпретація значення.

Косович О. В. Разграничение случаев омонимии среди неоаббревиаций французского языка

В статье кратко изложен обзор исследования проблем омонимии среди аббревиаций-неологизмов французского языка. Рассмотрено и исследовано случаи омонимии инновационных усечений, акцентируется внимание на значении контекста данных лексем. Автором указывается, что обновление лексического состава языка за счёт вхождения разных типов аббревиаций вызывает острую потребность изучения процессов новейшей аббревиации. В системе современного французского языка аббревиация принадлежит к распространённому явлению и характеризуется высокой степенью продуктивности (по количеству инноваций и инновационных единиц). В статье подчёркивается, что корпус аббревиаций является особенной подсистемой в рамках словообразования. Вопросы членения, мотивированности, образцов, их компонентов и т.д. решаются для них абсолютно по-другому или, для некоторых классов, частично по-другому, чем для основной массы слов современного вокабуляра. Среди аббревиаций наблюдаются единицы, которые являются идентичными, но в разных контекстах имеют разное значение, и контекст выступает единственным дешифратором значения усеченного слова.

Ключевые слова: неоаббревиация, омонимия, усечения, контекст, интерпретация значения.

Kosovych O. V. Differentiation of homonymy occurrences among neoabbreviations of French language

The review of homonymy problems modern status among abbreviations-neologisms of French language is shortly described in this article. The cases of homonymy cases of innovations-truncations are considered and examined, the attention is drawing on context background importance to interpret these lexemes. The author points out the renovation of language vocabulary at the expense of different abbreviations types entry provokes an urgent necessity to study the processes of modern abbreviation. In the system of contemporary French language abbreviation belongs to the common phenomenon and it is characterized by high level of productivity (by quantity of innovations and innovative units). Nominations created by the means of abbreviation particularly truncated words present a significant layer. In the article the autor accentuates the abbreviations totality is a special subsystem within the limits of word-formation. The questions of segmentations, motivation, samples, their components etc. are decided absolutely in a different way or for some classes particularly differently than for the main amount of words of contemporary vocabulary. Among abbreviations there are some units that are identical but in different contexts they have different meanings and the context is a single decoder of the truncated word sense. Thus the context should be taken into consideration in order to avoid incorrectness in these lexical units perception.

Key words: neoabbreviation, homonymy, (innovative) abbreviation, context background, signification interpretation.

Стаття надійшла до редакції 26.01.2014 р.

Прийнято до друку 28.03.2014 р.

Рецензент – д. філол. н., проф. Крючков Г. Г.

УДК (811.111 + 811.161.3)‘44

Е. П. Маюк

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ
СОБИРАТЕЛЬНОГО КОЛИЧЕСТВА В БЕЛОРУССКИХ И
АНГЛИЙСКИХ ПАРЕМИЯХ**

В основе собирательного количества лежит присущее человеческому мышлению свойство объединять одной лексемой объекты реальной действительности, которые передают по тем или иным причинам единое целое. Восприятие некоторого количества, как единства не исключает сознания явления множественности как